

Verslag concept
Commissie Leefomgeving

Datum commissievergadering	:	25 april 2024
Commissievoorzitter	:	Mw. A. van der Helm-Chandansingh
Commissieadviseur	:	Mw. M. van Boheemen
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 46 28 / boheemenm@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	:	Mw. A. van der Helm-Chandansingh
Commissieadviseur	:	Mw. M. van Boheemen
Leden van de commissie	:	BBB Dhr. P. Teeuwen, dhr. V. Valk
	:	VVD Dhr. B. De Wit
	:	GroenLinks N. Van der Waart
	:	D66 Dhr. E. Kanik, dhr. W. van der Heijden
	:	PvdA Dhr. A. Karar
	:	JA21 Dhr. D. van den Berg
	:	CDA Mw. R. Engels
	:	FvD Mw. C. Middelkoop
	:	PvdD Mw. M. van Aesch, dhr. J. Hollebeek
	:	PVV Dhr. R. van Tiggelen, mw. R. Hazenberg
	:	SP Dhr. M. Dijkse
	:	CU Dhr. M. Klein
	:	50PLUS Dhr. S. Faassen
	:	Volt Mw. B. van den Bogaerde, M. de Weerd

Gedeputeerden : R. Kocken (GroenLinks)

Afwezig: : dhr. T. Wagelaar (PvdA)
(Met bericht van verhindering)

Notulist : mw. A. Smakman (Notuleerservice Nederland)

Agenda

- 5 0 Technische briefing Datathermie
- 14 Heropening commissievergadering (vervolg van 22 april 2024)
- 15 B-agenda Klimaat en Energie
- 15.a C- naar B-verzoek D66 agendapunt 11.a Energie: Toezegging toesturen NP RES foto stand van zaken RES'en
- 10 15.b C- naar B-verzoek JA21 agendapunt 11.f Energie: Intentieovereenkomst verkenning OER A7-A8
- 16 Rondvraag gedeputeerde Kocken (Klimaat en Energie)

Pagina 2

17 Sluiting

15

0 Technische briefing Datathermie

14 Heropening commissievergadering (vervolg van 22 april 2024)

20 De **voorzitter** opent de vergadering om 20.46 uur en heet de aanwezigen van harte welkom.

Mededelingen

- De voorzitter heeft twee berichten van verhindering ontvangen. Mevrouw Schneemann (Volt) zal worden vervangen door Statenlid de Weerdt. De heer Hanou (PvdD) wordt vervangen door de heer Hollebeek.
- Tijdens deze vergadering worden twee C- naar B-verzoeken besproken onder de agendapunten 15.a en 15.b.
- Er is een totale spreektijd van één uur ingepland.
- Er zijn twee rondvragen aan gedeputeerde Kocken ingediend door Volt en BBB.

30

15 B-agenda Klimaat en Energie

15.a C- naar B-verzoek D66 agendapunt 11.a Energie: Toezegging toesturen NP RES foto stand van zaken RES'en

35 *Behandelveorstel:*

De commissieleden kunnen met elkaar en gedeputeerde bijgaand agenderingsverzoek van indiener de heer Kanik (D66) bespreken.

Eerste termijn commissie

40 De heer **Kanik** (D66) benadrukt de noodzaak om actief te werken aan de energiedoelstellingen voor 2030 en 2050, zoals vermeld in de NPRS (Nationaal Programma Regionale Energiestrategie)– foto van december 2023. Hij wijst op de ambitie om 35 terawattuur in 2030 te realiseren en het belang van het streven naar 55 terawattuur, gezien de voorspelde stijging van de energievraag. Ook licht hij toe dat er een risico bestaat dat Nederland de transitie naar een volledig CO₂-vrij elektriciteitssysteem in 2035 niet zal halen en dat er plannen zijn voor een aanzienlijke uitbreiding van wind- en zonne-energiecapaciteit in 2050.

50 Tegelijkertijd identificeert de heer Kanik diverse uitdagingen, zoals de stagnatie in het concretiseren van windenergieprojecten en het afvallen van zon-op-landprojecten door hoge kosten, streng beleid en verminderd draagvlak. Hij merkt op dat sommige provincies strenger optreden tegen zonne-energie op land dan wat eerder met de Rijksoverheid is afgesproken, wat de voortgang van deze projecten bemoeilijkt.

55 De heer Kanik uit zijn bezorgdheid over de stagnatie in de realisatie van de regionale energiestrategieën (RES'en) in zijn provincie. Hij legt uit dat het vertrouwen van initiatiefnemers in duurzame energieprojecten laag is, mede door de weigering van de Staten om een Verklaring van Geen Bedenkingen (VVGB) af te geven voor windmolenprojecten bij de Noorder IJplas. Ook noemt hij dat de zonneladder en windladder nog steeds niet bekend zijn, wat wijst op een gebrek aan ambtelijke capaciteit.

60 Hij herinnert eraan dat aan het einde van de vorige periode er met de groene partijen in de coalitie is gesproken over het versnellen van de uitvoering van de RES'en, wat breed werd gesteund door een motie. Nu vraagt hij deze partijen naar hun huidige visie op de stagnatie en naar mogelijke oplossingen om het vertrouwen te herstellen en de doelstellingen te behalen.

65 D66 is vastberaden om niet alleen de doelen voor 2030 te bereiken, maar ook om verder te gaan waar mogelijk. De heer Kanik benadrukt dat het belangrijk is om nieuwe zoekgebieden te identificeren voor energieprojecten als bestaande plannen niet haalbaar blijken, om zo de gestelde doelen effectief te kunnen nastreven.

70 De heer Kanik van D66 stelt specifieke vragen aan de gedeputeerde over verschillende aspecten van de energietransitie, zoals gedocumenteerd in de NPRS–foto. Hij begint met een vraag over het herstel van het vertrouwen van initiatiefnemers, essentieel voor het opheffen van de stagnatie bij windenergieprojecten. Daarnaast informeert hij naar de implementatie van ruimte en maatwerk voor wind op land, zoals aanbevolen door de NVDE (Nederlandse Vereniging Duurzame Energie), en vraagt hij naar de status van de motie RES–versnelling, die bedoeld is om de
75 doorlooptijden van vergunningen te verkorten.

Verder vraagt de heer Kanik of het probleem van afvallende zon–op–landprojecten, zoals genoemd in de NPRS en vermoedelijk veroorzaakt door strenger beleid, ook speelt in Noord–Holland. Aangezien de inhoud van de zonneladder nog niet bekend is, zoekt hij duidelijkheid over hoe de provincie omgaat met zonne–energieprojecten.

80 Tot slot benadrukt hij het belang van het aansluiten bij het ontwikkelfonds om het streefpercentage van 50% lokaal eigendom te behalen. Dit is cruciaal voor D66, omdat zij willen dat inwoners financieel kunnen profiteren van de energietransitie en niet alleen commerciële bedrijven. Hij vraagt de gedeputeerde om op deze punten te reageren om zo de voortgang en
85 effectiviteit van de energietransitie in de provincie te kunnen beoordelen en bevorderen.

De heer **Van den Berg** (JA21) vraagt waar D66 de informatie over de stijgende energievraag vandaan haalt, gezien het belang dat D66 hieraan hecht voor het realiseren van de energiedoelen.

90 De heer **Kanik** (D66) antwoordt dat deze informatie direct uit de NPRS–brief komt, waar expliciet gewezen wordt op de toenemende energievraag als een belangrijk punt van aandacht.

De heer **Van den Berg** (JA21) werpt tegen dat recente gegevens tonen dat het
95 elektriciteitsverbruik sinds 2022 met 5% is gedaald en dat de verwachte stijging van het elektriciteitsverbruik uitblijft doordat bedrijven niet kunnen worden aangesloten. Hij stelt dat deze situatie de urgentie ondermijnt die de heer Kanik aanvoert voor het behalen van de energiedoelstellingen.

100 De heer **Kanik** (D66) erkent deze recente cijfers maar benadrukt dat energiecongestie geen reden is om de energietransitie te stoppen of te verminderen. Volgens hem zijn dit uitdagingen die aangepakt moeten worden en blijft het essentieel om door te gaan met de energietransitie om de gestelde doelen te bereiken.

105 De heer Kanik vervolgt zijn betoog en benadrukt het belang van het aansluiten bij het Ontwikkelfonds om het streefpercentage van 50% lokaal eigendom te realiseren, aangezien dit doel momenteel niet wordt gehaald. Hij onderstreept de rol van energiecorporaties als cruciale spelers in de energietransitie en vraagt de gedeputeerde naar zijn visie op de betrokkenheid en ondersteuning van deze corporaties binnen de energietransitie. De heer Kanik pleit voor een

110 sterke ondersteuning van lokale initiatieven om te verzekeren dat inwoners actief kunnen deelnemen en profiteren van de energietransitie.

De heer **Faassen** (50PLUS) reageert op het betoog van D66 door te suggereren dat zo'n vlammend betoog ook gehouden zou moeten worden in landen als China, waar de bouw van 674 nieuwe
115 kolencentrales gepland staat. Hij wijst op de vooruitgang die Nederland sinds 2019 heeft geboekt met het opstellen en uitvoeren van de energiestrategie en benadrukt de innovatieve initiatieven die in Nederland zijn ontstaan. De heer Faassen uit zijn vertrouwen dat Nederland de gestelde energiedoelen zal halen en spreekt zijn waardering uit voor de verschuiving naar een zorgvuldigere aanpak, met nadruk op het gezondheidsaspect voor de bewoners. Hij pleit voor
120 meer nadruk en ondersteuning op lokale energieopwekking die onafhankelijk functioneert van het huidige energiesysteem, en ziet dit als een positieve ontwikkeling binnen de energietransitie.

De heer **Karar** (PvdA) spreekt zijn waardering uit voor het agenderen van de bespreking over energietransitie en benadrukt het belang van het voortzetten van het proces ook na 2030, wat in
125 de NPRS-foto als essentieel wordt beschouwd. Hij stelt vervolgens vijf specifieke vragen.

Zijn eerste vraag gaat over het vinden van nieuwe zoekgebieden voor energieprojecten, als alternatief wanneer bestaande gebieden afvallen. Hij vraagt zich af of dit proces op dezelfde wijze wordt benaderd als eerder en in hoeverre de gedeputeerde het mogelijk acht om nieuwe
130 gebieden toe te voegen, gezien de beperkte beschikbaarheid van geschikte locaties.

De tweede vraag richt zich op de ondersteuning vanuit de provincie voor het realiseren van zonne-energie op daken, carports, en dergelijke. Hij informeert naar de mate van huidige ondersteuning en de mogelijkheden om deze initiatieven op te schalen.

135 De heer **Van den Berg** (JA21) stelt een vraag over de rol van de Staten in het vaststellen van zoekgebieden voor energieprojecten, die normaal gesproken worden voorgedragen door de gemeenten. Hij wijst op de ambitie van 55 terawattuur vermeld in het agenderingsstuk en vraagt naar de specifieke verantwoordelijkheden van de Staten hierin, gezien deze ambitie in eerste
140 instantie niet direct bij hen ligt.

De heer **Karar** (PvdA) reageert hierop door te benadrukken dat de provincie, net als in het verleden, een ondersteunende rol naar de gemeenten toe heeft en actief betrokken is bij het invullen van de RES'en. Hij bevestigt dat de zoekgebieden door de gemeenten zelf worden
145 aangedragen en dat de doelen vaststaan.

De heer Karar vervolgt zijn betoog door het belang van decentrale energiesystemen te benadrukken als middel om de energietransitie op bedrijventerreinen en in de woningbouw te versnellen. Hij spreekt zijn tevredenheid uit over de toename van participatie in het
150 gemeentebestuur van 58% naar 77%. Desondanks wijst hij op de problemen rondom draagvlak, die ervoor zorgen dat sommige projecten geen doorgang vinden. Hij vraagt zich af welke rol de provincie kan spelen in deze kwestie, ook al ligt de primaire verantwoordelijkheid bij de gemeenten.

155 Verder vraagt hij naar de status van de doorlooptijden van vergunningverlening, zoals besproken in de NVDE-notitie en tijdens een recent werkbezoek. Hij benadrukt de noodzaak van verdere verbetering in dit proces en vraagt of er stappen gezet kunnen worden om deze te versnellen.

160 Tot slot stelt de heer Karar de vraag over de inpassing van de RES'en met maatwerk, waarbij de doelen vaststaan. Hij is geïnteresseerd in hoe de provincie en de gedeputeerde kijken naar het inzichtelijk maken van duurzame opwek per regio, en of een verbeter slag mogelijk is zonder dat dit te veel ambtelijke capaciteit vergt. De heer Karar vraagt specifiek naar de mening van de gedeputeerde over deze kwesties en is benieuwd naar mogelijke acties die ondernomen kunnen worden om de voortgang van de energietransitie te ondersteunen en te versnellen.

165 Mevrouw **Engels** (CDA) bedankt D66 voor het agenderen van het onderwerp. Ze herinnert aan de voortgangsrapportage van de regionale energiestrategieën in Noord-Holland die in september besproken werd, waarbij het nog te vroeg was om te beoordelen of de doelen en ambities voor 2030 gehaald zouden worden. Nu, met de nieuwe RES-foto, vraagt zij zich af of Gedeputeerde Staten al kunnen aangeven of de doelen en ambities haalbaar zijn, en zo niet, wanneer er meer duidelijkheid verwacht kan worden.

175 Verder refereert ze aan de uitdagingen met betrekking tot de toepassing van zon en wind op land, zoals ook door D66 benoemd, en vraagt of GS deze constatering ook herkent voor Noord-Holland. Ze vraagt specifiek of GS moeilijkheden ervaart in het vinden van een juiste balans tussen wind op land en zon, vooral gezien de extra voorwaarden die de zonneladder stelt. Tot slot is ze geïnteresseerd in de ondersteuning van regio's bij het realiseren van zon op daken en vraagt naar de huidige of toekomstige rol van GS hierin.

180 Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) uit haar zorgen over de toenemende obstakels in de energietransitie, zoals beschreven in de NPRS. Ze benadrukt dat strengere regels en weerstand tegen zonne- en windenergie op land de vooruitgang vertragen, en wijst op de netcongestie en de ruimte die nodig is voor het behoud en herstel van natuur en biodiversiteit. Ze bekritiseert het gebrek aan afstemming tussen beleid en uitvoering en refereert aan een oproep in het rapport om in de regionale vertaling van landelijk beleid zowel letterlijk als figuurlijk zoveel mogelijk ruimte en maatwerk te creëren.

190 Mevrouw Van den Bogaerde stelt dat de focus moet liggen op het combineren van ruimtelijke functies in plaats van het prioriteren van energieopwekking. Ze vraagt GS specifiek welke aanbevelingen uit de NPRS zij niet onderschrijven, naar aanleiding van een eerdere vraag van VVD-Statenlid Bas de Wit over de aanbevelingen op pagina 34 van het rapport.

195 Daarnaast vraagt ze naar de houding van GS met betrekking tot het heroverwegen van de landelijke concept-milieunormen voor windenergie, zoals vermeld op pagina 35 van het rapport. Ze vraagt of dit heroverwegen impliceert dat de milieunormen mogelijk worden losgelaten en hoe GS tegenover deze mogelijkheid staat. Ze wil ook weten wat de grenzen zijn voor de provincie Noord-Holland in deze context.

200 Statenlid **Van der Waart** (GL) spreekt haar waardering uit voor de agendering van het onderwerp door D66 en benadrukt het belang van energie voor ruimtelijke en economische ontwikkeling. Zij onderstreept dat windturbines en zonnepanelen essentieel zijn voor toekomstige woon-, werk-

en recreatiegebieden en vraagt naar de balans tussen zon- en windenergie in de provincie en RES-regio's. Statenlid Van der Waart vraagt zich af of de doelen voor 2030 en de CO2-neutrale energiesystemen voor 2035 haalbaar zijn, gezien de zorgen over het opdrogen van projecten in de pijplijn.

Verder is zij benieuwd naar de voortgang van de RES 2.0 en de lokale warmtetransitieplannen (NPLW) en naar hoe de adviezen uit de RES-foto zijn opgenomen. GroenLinks steunt de oproep voor voldoende energieopwekking en effectief ruimtelijk beleid, maar erkent ook de uitdaging van het bieden van duidelijkheid om vertrouwen bij de energiecorporaties te behouden. GroenLinks is geïnteresseerd in updates over het Ontwikkelfonds, vooral in relatie tot energiearmoede en het versterken van vertrouwen bij de corporaties.

Tot slot vraagt Statenlid Van der Waart om een reflectie op de behandeling van deze kwesties en ziet uit naar de antwoorden van Gedeputeerde Staten op deze vragen.

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) dankt D66 voor het agenderen van het onderwerp en spreekt haar tevredenheid uit over het feit dat de gezamenlijke RES-doelstelling van 35 terawattuur duurzame opwek binnen handbereik is. Ze benadrukt het belang van energiebesparing, waarbij ze specifiek wijst op onnodige energieverspilling, zoals verlichting die 's nachts brandt op verlaten kantoren en bedrijventerreinen.

Ze pleit voor een natuurinclusieve energietransitie, met meer aandacht voor de aanleg van natuur en de verbetering van bodem- en waterkwaliteit als onderdeel van de oplossing voor de klimaatcrisis. Mevrouw Van Aesch vraagt om meer provinciale regie in het zoeken naar nieuwe zoekgebieden voor energieopwekking, vooral nu het vinden van geschikte locaties lastiger wordt nadat het makkelijkst beschikbare 'laaghangende fruit' door gemeenten is geplukt.

Verder sluit ze zich aan bij de eerdere vragen van de heer Karar over het stimuleren van zonne-energie op daken, carports en bedrijventerreinen, en benadrukt de noodzaak om hierin als provincie proactiever te zijn.

Tot slot spreekt mevrouw Van Aesch haar steun uit voor de focus op decentrale energiesystemen, waardoor lokale gemeenschappen zoals woonwijken, bedrijventerreinen, sportparken en onderwijscampussen toekomstbestendiger worden gemaakt. Ze hoopt dat de provincie deze benadering intensiever zal ondersteunen en implementeren.

De heer **Van den Berg** (JA21) vraagt of mevrouw Van Aesch zich ervan bewust is dat energiebesparing momenteel geen onderdeel uitmaakt van de RES.

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) geeft toe dat ze hier niet volledig van op de hoogte is, maar benadrukt wel het belang van het benoemen van energiebesparing.

De heer **Van den Berg** (JA21) reageert hierop met de suggestie dat dit een belangrijk punt is om aan te kaarten in de commissie. Hij stelt voor om de RES aan te passen zodat energiebesparing expliciet wordt opgenomen, omdat hij vindt dat het essentieel is en niet genegeerd kan worden binnen de RES'en.

250 De heer **Van Tiggelen** (PVV) uit kritiek op de uitvoerbaarheid van de Regionale Energiestrategieën, die hij beschouwt als onhaalbaar en verwijst naar groeiende obstakels, een punt dat ook door Volt is aangehaald. Hij refereert aan de argumenten van Professor Sinn, die eerder bedenkingen heeft geuit over de overgang naar een elektrisch systeem gebaseerd op onbetrouwbare energiebronnen, zoals wind en zon.

255 Hij benadrukt dat geen enkel welvarend land bestaat met een laag energieverbruik en koppelt toegang tot betaalbare energie direct aan welvaart.

260 Over de transitie naar CO₂-vrije energiebronnen is hij sceptisch, vooral vanwege de hoge CO₂-uitstoot verbonden aan de productie van beton, wat veel gebruikt wordt bij de aanleg van windturbines. Hij relateert de menselijke bijdrage aan de totale CO₂-uitstoot en vergelijkt het met natuurlijke processen.

265 Verder spreekt hij over de potentie van thoriumcentrales als een veilige en circulaire vorm van energieopwekking, die zelfs in staat is om kernafval te hergebruiken. Hij noemt dat China reeds begonnen is met het gebruik van dergelijke centrales, hoewel nog op kleine schaal. De heer Van Tiggelen sluit af met de opmerking dat hij een stijging in CO₂-niveaus niet per se als een probleem ziet, maar juist als iets positiefs in het licht van een vermeend CO₂-tekort.

270 De heer **Teeuwen** (BBB) spreekt zijn dank uit aan D66 voor het agenderen van het onderwerp hernieuwbare energie in Noord-Holland. Hij toont zich optimistisch over de introductie van de zonneladder en verwijst naar specifieke aanbevelingen aan de provincie vermeld op pagina 34 van de NPRS-foto, die als basis kunnen dienen voor verdere actie.

275 Hij merkt op dat, op de kop van Noord-Holland na, de netcongestie relatief beheersbaar lijkt, wat kansen biedt voor de uitvoering van de RES'en. De heer Teeuwen roept de provincie en met name GS op om creatieve voorstellen te doen om bedrijven te stimuleren zelf energie op te wekken. Hij stelt voor om via aanpassingen in de netwerkkosten – zoals het verlagen van de kosten in daluren en het verhogen tijdens piekuren – het energieverbruik van bedrijven te beïnvloeden en zo netcongestie te verminderen.

280 Verder bespreekt hij initiatieven van de Autoriteit Consument en Markt (ACM) die aan wetgeving werken volgens het 'use it or lose it'-principe, waarbij ongebruikt aangesloten vermogen van bedrijven mogelijk wordt ingetrokken om ruimte te maken voor nieuwe aansluitingen. Dit principe wordt reeds proefsgewijs toegepast.

285 Tot slot benadrukt de heer Teeuwen de noodzaak voor GS om actiever het publieke debat te zoeken en meer aandacht te vragen voor deze thema's. Hij vraagt GS om meer in te zetten op het verkennen van mogelijkheden binnen de huidige wetgeving en te onderzoeken wat er moet veranderen om de energietransitie sneller te laten verlopen.

290 De heer **De Wit** (VVD) benadrukt dat de data uit het onderzoek naar de Regionale Energiestrategieën niet specifiek relevant of actueel zijn voor Noord-Holland, aangezien deze van juli 2023 zijn en vooral conclusies op nationaal niveau bevatten. Hij ondersteunt de oproep van het CDA voor een gedetailleerd inzicht in de voortgang binnen de Noord-Hollandse RES-gebieden, om op basis daarvan een gerichte discussie te kunnen voeren.

De heer De Wit merkt op dat er binnen de Staten breed behoefte is om diverse aspecten van de energietransitie te bespreken. In dit licht meldt hij dat zijn fractie werkt aan een discussienota om de rol van de provincie in deze transitie verder te verkennen en hierover in de commissie van
300 gedachten te wisselen.

De heer De Wit reageert optimistisch over het behalen van de nationale RES-doelen en hoopt dat dit ook voor Noord-Holland geldt. Hij erkent echter dat het model van grootschalige energieopwekking op land zijn beperkingen heeft en benadrukt de noodzaak om na 2030 naar
305 alternatieve technieken en vormen van duurzame energieopwekking te kijken.

De heer De Wit sluit zich aan bij de opmerkingen van de PVV over het belang van betaalbare en toegankelijke energie voor de economie en welvaart van Nederland. De heer De Wit is van mening dat de huidige RES-maatregelen niet voldoende zijn en dat er vooruit moet worden gekeken naar
310 wat er na 2030 komt, zonder de huidige RES open te breken. Hij benadrukt dat er actie nodig is en dat de provincie een actieve rol moet spelen in het aanpakken van deze uitdagingen.

De heer **Kanik** (D66) vraagt aan de heer De Wit naar welke alternatieve energiebronnen hij specifiek refereert voor na 2030, met betrekking tot de opmerking over het creëren van
315 draagvlak gecombineerd met andere energiebronnen.

De heer **De Wit** (VVD) licht toe dat de VVD een reeks mogelijkheden overweegt, waaronder kernenergie, een optie waarvoor zij de potentie binnen Nederland, en mogelijk ook in Noord-Holland, willen onderzoeken. Hij noemt ook de betere benutting van warmtenetten, voornamelijk
320 voor warmtegebruik en niet zozeer voor elektriciteitsopwekking, als een gebied waarin Noord-Holland strategisch goed gepositioneerd is om meer te doen dan momenteel het geval is. Deze benaderingen zijn onderdeel van de bredere puzzel die de energietransitie van fossiele brandstoffen naar duurzame bronnen vormt. Verder spreekt hij over het benutten van water als
325 een energiebron, waarvoor initiatieven lopen die door de provincie worden ondersteund. Hij geeft aan dat hij uitkijkt naar de resultaten van deze initiatieven en hoopt op een opschaling die een significante bijdrage kan leveren aan de energievoorziening in Noord-Holland.

De heer De Wit vervolgt zijn betoog en spreekt daarin zijn steun uit voor de suggestie van de Partij van de Arbeid over het versnellen van wet- en regelgeving in het kader van de
330 energietransitie. Hij benadrukt het belang van het verkennen van mogelijkheden binnen de invloedssfeer van de provincie om dergelijke trajecten te versnellen. Verder sluit hij zich aan bij de opmerkingen van GroenLinks over het belang van duidelijkheid en het stellen van kaders. Hij specificeert dat de introductie van zowel de zonne- als de windladder in Noord-Holland kan
335 bijdragen aan het versnellen van procedures, met name vergunningsprocedures. Hiermee geeft hij aan dat zijn partij bereid is samen te werken om deze processen te optimaliseren en te versnellen waar mogelijk.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Kocken** reageert enigszins verrast op de veelheid aan vragen vanuit de commissie.
340 Zij verduidelijkt dat het oorspronkelijke verzoek voor de vergadering een discussie met de commissie zelf leek te suggereren, in plaats van een directe vraag-antwoordsessie met haar.

De heer **Kanik** (D66) reageert op de opmerkingen van Gedeputeerde Kocken door te verduidelijken dat hoewel hij inderdaad enkele vragen aan de gedeputeerde heeft gesteld, zijn
345 oorspronkelijke intentie ook was om een dialoog met zijn collega's in de commissie te stimuleren. Hij geeft aan dat de reactie van andere leden, die vervolgens veel vragen richtten aan de gedeputeerde, buiten zijn controle viel.

Gedeputeerde **Kocken** reageert begripvol en benadrukt dat haar eerdere opmerking niet bedoeld was als verwijt richting de heer Kanik of D66. Ze constateert dat, hoewel de overige fracties aanvankelijk akkoord leken, er bij nader inzien toch meer vragen opkwamen, wat zij volledig accepteert. Gedeputeerde Kocken bevestigt haar bereidheid om de vragen te beantwoorden en geeft aan dat ze zal beginnen met de vragen van D66.

355 Gedeputeerde Kocken geeft een toelichting op de periodieke RES-foto die elke zes maanden verschijnt en alle RES-regio's in Nederland omvat. Ze benadrukt dat de aanbevelingen uit deze foto soms relevant zijn voor Noord-Holland en soms minder. Ze herinnert aan de intensieve en veelzijdige aard van het RES-proces, dat in nauwe samenwerking met provincies, gemeenten en waterschappen plaatsvindt, met frequente vergaderingen op zowel ambtelijk als bestuurlijk
360 niveau.

Gedeputeerde Kocken licht toe dat de informatie in de RES-foto afkomstig is uit eigen data van de provincie, waardoor er geen verrassingen zijn over de huidige stand van zaken. Ze beschrijft hoe de provincie actief werkt aan het versnellen van de energietransitie, onder andere door de
365 aanstelling van een windkwartiermaker en het oprichten van een provinciaal loket om gemeenten te ondersteunen bij het vinden van geschikte locaties en het inpassen van projecten.

Verder behandelt ze het proces van herijking van de RES, waarbij gemeenten hun zoekgebieden heroverwegen. Dit kan leiden tot het schrappen van minder kansrijke gebieden of gebieden
370 zonder draagvlak, en het toevoegen van nieuwe gebieden met potentie. Gedeputeerde Kocken belooft dat de resultaten van deze herijking na de zomer beschikbaar zullen zijn, na goedkeuring door de gemeenteraden of -besturen. Ze benadrukt dat de provincie dit proces actief begeleidt door regelmatig overleg te voeren binnen de RES-regio's Noord en Zuid.

375 De heer **Van den Berg** (JA21) vraagt om verduidelijking over wie precies de RES'en goedkeurt binnen de gemeenten: de gemeenteraden of de gemeentebesturen.

Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat de goedkeuring van RES'en afhankelijk is van de lokale regelingen binnen elke gemeente. Ze legt uit dat bij sommige gemeenten niets wijzigt en er
380 daarom geen besluitvorming plaats hoeft te vinden, terwijl andere gemeenten de RES wel aan de gemeenteraad voorleggen voor goedkeuring. In sommige gevallen gebeurt dit niet. Ze benadrukt dat er geen strikte regels of eisen zijn vanuit de provincie of het Rijk over hoe gemeenten dit moeten regelen; het varieert dus per gemeente.

385 Gedeputeerde Kocken schetst het beeld van hoe de RES-procedures worden afgehandeld binnen gemeenten, waarbij ze benadrukt dat een hypothetische situatie waarin een gemeente alle zoekgebieden zou schrappen in praktijk leidt tot overleg en onderhandeling tussen de gemeenten. Ze illustreert dat er een sterke druk bestaat tussen gemeenten om elkaar

390 verantwoordelijk te houden en te zorgen voor een eerlijke verdeling van lasten en
verantwoordelijkheden.

Ze legt uit dat de provincie niet directief optreedt maar faciliteert in de dialoog en samenwerking
tussen de gemeenten, waarbij wethouders en ambtenaren actief bijdragen aan het vinden van
oplossingen en alternatieven voor potentiële belemmeringen. Dit proces van herijking kan leiden
395 tot het schrappen van zoekgebieden die minder kansrijk zijn of geen draagvlak vinden, maar ook
tot het toevoegen van nieuwe gebieden met potentieel.

Gedeputeerde Kocken onderstreept dat, hoewel er zorgen zijn over het tijdig halen van de RES-
doelstellingen, het tot nu toe haalbaar lijkt dat de gestelde doelen voor 2030 worden bereikt. Ze
400 erkent dat er discussies zijn over het tempo en de vraag of provincies meer directe actie moeten
ondernemen door zoekgebieden aan te wijzen en het proces over te nemen, een stap waar ze
zelf vooralsnog terughoudend in is. Ze benadrukt de verwachting dat gemeenten hun
verantwoordelijkheid nemen en samenwerken aan het gemeenschappelijke doel.

405 Vervolgens verwijst ze naar de verwachte toename van de energievraag tegen 2050, wat verdere
uitbreiding en versterking van de netwerken vereist, niet alleen voor bedrijven maar ook voor
particulieren die bijvoorbeeld elektrische auto's en warmtepompen gebruiken. Dit onderstreept
volgens haar de noodzaak om door te gaan met het opwekken van duurzame energie via de
RES'en.

410 Gedeputeerde Kocken legt uit hoe de zonneladder functioneert en de rol van maatwerk bij
energieprojecten, met name bij windprojecten. Ze bevestigt dat zonneprojecten over het
algemeen goed lopen en volgens verwachtingen worden uitgevoerd. De zonneladder, die door
het Rijk is opgesteld, bestaat uit vier treden die verschillende mogelijkheden voor zonne-
415 energieprojecten beschrijven. Deze ladder is bedoeld om richtlijnen te bieden voor de
implementatie van zonne-energieprojecten op een gestructureerde en verantwoorde manier. Ze
benadrukt dat de richtlijnen van de zonneladder door Noord-Holland moeten worden
geïntegreerd in de provinciale regelgeving om effectief te zijn. Indien dit niet gebeurt, zouden de
richtlijnen van de zonneladder directe werking krijgen, wat niet de voorkeur heeft. De provincie
420 werkt aan het opnemen van deze regels in de Omgevingsverordening, die naar verwachting in het
derde kwartaal van 2024 klaar zal zijn en gedeeld zal worden met Provinciale Staten.

Daarnaast geeft ze aan dat er al regels bestaan voor zonne-energieprojecten in Noord-Holland
en dat de provincie bezig is met het integreren van de nieuwe regels van de zonneladder waarbij
425 dubbele of tegenstrijdige regelgeving wordt voorkomen. Dit proces omvat ook een kritische
evaluatie van bestaande regels, met als doel mogelijk overbodige regels te schrappen om de
regelgeving te stroomlijnen en efficiënter te maken.

Gedeputeerde Kocken bespreekt de beperkingen die Noord-Holland heeft met betrekking tot
430 zonne-energieprojecten en hoe deze zich verhouden tot de nationale regelgeving. Ze bevestigt
dat de provincie geen extra beperkingen heeft opgelegd bovenop de zonneladder die door het
Rijk is ingesteld. Ze geeft toe dat er onzekerheid bestaat of alle provinciale inpassingsregels voor
zonne-energie strikt noodzakelijk zijn volgens de nationale wetgeving.

435 Gedeputeerde Kocken merkt op dat zij de indruk heeft dat er tevredenheid bestaat over de huidige regels binnen Noord-Holland die zowel de mogelijkheden als de beperkingen voor zonne-energie vaststellen. Ze suggereert dat zelfs als deze regels niet direct door Den Haag worden voorgeschreven, het wellicht goed is om tevreden te zijn met de Noord-Hollandse aanpak. Ze nodigt uit om eventuele andere gedachten of suggesties over dit onderwerp met haar
440 te delen, zodat er een open dialoog kan plaatsvinden over hoe de provinciale regelgeving kan worden verbeterd of aangepast.

Gedeputeerde Kocken reageert op de vraag of Noord-Holland zich zal aansluiten bij het Ontwikkelfonds. Ze herinnert aan een eerdere vergadering over klimaatrechtvaardigheid en
445 energiearmoede, waarin ze aangaf dat er in de zomer pas een besluit genomen kan worden over deelname aan het fonds. De reden hiervoor is de minimale inleg van 1,5 miljoen euro die vereist is om deel te nemen aan het fonds. Op dit moment is het nog niet duidelijk of er voldoende budgettaire ruimte is om deze inleg te voldoen, aangezien de uitputting van de budgetten nog beoordeeld moet worden. Ze vraagt om geduld totdat deze financiële beoordeling is voltooid en
450 er een beslissing kan worden genomen.

Gedeputeerde Kocken behandelt de vraag over het versnellen van vergunningen voor energieprojecten. Ze geeft aan dat het vergunningsproces op zich meestal niet de oorzaak is van vertragingen binnen de projecten. Volgens haar ervaring zijn het vooral de vele stappen in het
455 traject die tijd in beslag nemen en niet zozeer de vergunningsaanvraag zelf. Desondanks benadrukt ze dat de provincie actief inzet op het versnellen van de processen waar zij controle over heeft, om te zorgen dat er vanuit hun kant geen achterstanden ontstaan. Ze wijst ook op de wettelijke beperkingen binnen het vergunningstraject. Er zijn wettelijke termijnen, zoals de termijn voor terinzagelegging, die niet kunnen worden ingekort. Ook hebben mensen de
460 mogelijkheid om binnen bepaalde termijnen bezwaar te maken, wat eveneens bijdraagt aan de duur van het proces. Deze termijnen zijn vastgelegd in de wet en kunnen niet door de provincie worden aangepast. Gedeputeerde Kocken verzekert dat ondanks deze wettelijke kaders, de provincie zich inzet om niet de vertragende factor te zijn in het vergunningsproces.

465 Gedeputeerde Kocken adresseert de vraag over het herstel van vertrouwen naar aanleiding van de situatie rond de Noorder IJ-Plas. Ze benadrukt dat de huidige RES-foto de situatie aangeeft van voor de gebeurtenissen bij de Noorder IJ-Plas en daarom geen effecten van deze situatie weerspiegelt. Desondanks erkent ze de behoefte om hierover te spreken. De gedeputeerde legt uit dat ze actief bezig is met het herstellen van vertrouwen door met alle gemeenten en
470 betrokken partijen zoals de NVDE (Nederlandse Vereniging Duurzame Energie) te communiceren dat de situatie rond de Noorder IJ-Plas een uitzondering was. Ze verzekert dat dit incident de algemene regel bevestigt zoals vastgelegd in het coalitieakkoord, namelijk dat de provincie de RES'en zal voortzetten en actief zal ondersteunen en stimuleren. Daarnaast geeft ze aan dat ze verwacht dat andere energieprojecten op een meerderheid in de Staten kunnen rekenen, een
475 verwachting die zij zelf ook heeft. Om het vertrouwen verder te verstevigen, onderzoekt ze de mogelijkheid van specifieke regelingen voor coöperaties om de risico's die zij nemen beter af te dekken, waardoor het vertrouwen in de uitvoering van energieprojecten kan worden versterkt.

Gedeputeerde Kocken beantwoordt de vraag van meneer Karar over hoe de provincie de
480 implementatie van zonne-energie op daken en carports opschaaft. Ze legt uit dat de subsidiepot die beschikbaar was voor solar carports afgelopen zomer is opgeraakt, terwijl er nog steeds

vraag naar is. Ze geeft aan dat er signalen zijn vanuit Den Haag dat er nieuwe middelen beschikbaar komen voor deze subsidiepot. Tegelijkertijd onderzoekt de provincie de
485 mogelijkheid om zelf een subsidieprogramma op te zetten, gezien de aanhoudende vraag vanuit
verschillende hoeken. Dit zou de uitbreiding van zonne-energieprojecten op daken en carports
verder stimuleren en ondersteunen.

De heer **Karar** (PvdA) vraagt of er inmiddels duidelijk is wanneer het Rijk die nieuwe middelen
490 beschikbaar zal stellen.

Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat volgens de laatste informatie dat waarschijnlijk in het najaar
2024 zal zijn.

Gedeputeerde Kocken reageert op de vraag over participatie binnen de RES-projecten. Ze legt uit
495 dat de provincie een sterke focus legt op financiële participatie en verschillende initiatieven
ondersteunt, inclusief het verlenen van subsidies om participatie te bevorderen. Ze erkent echter
dat zelfs een perfect uitgevoerd participatietraject niet altijd resulteert in het verkrijgen van
voldoende draagvlak. Binnen de kaders van de RES werkt de provincie als gelijkwaardige partner
samen met andere betrokkenen, en het afvallen van projecten wordt gezien als een gezamenlijke
500 uitdaging. Hiermee benadrukt ze dat de inspanningen om projecten te realiseren en te
ondersteunen niet alleen de verantwoordelijkheid van de provincie zijn, maar van alle partners
binnen de RES.

De heer **Karar** (PvdA) benadrukt het belang van betere voorlichting en communicatie over de RES
505 en de impact ervan op lokale gemeenschappen. Hij constateert dat tijdens de ontwikkelingen
rond de Noorder IJplas het voor veel inwoners onduidelijk was wat de RES inhield en welke
verplichtingen dit met zich meebracht, zoals de noodzaak van windmolens en zonnepanelen en
de bijdrage van elke gemeente. Hij stelt voor dat er, in samenwerking met het Rijk en de
gemeenten, meer initiatief genomen wordt om informatie vooraf te verstrekken. Dit zou moeten
510 helpen om het algemene begrip te verhogen en burgers beter voor te bereiden op wat zij kunnen
verwachten van lokale energieprojecten waarbij zij mogelijk betrokken zullen raken.

De heer **Van den Berg** (JA21) voegt toe aan de discussie dat de bestuurlijke aanpak in Noord-
Holland ook heeft bijgedragen aan de verwarring rond de RES. Hij wijst erop dat er in Noord-
515 Holland meer dan twee jaar onduidelijkheid heeft bestaan over de definitie van draagvlak, wat
volgens hem heeft geleid tot veel verwarring onder de inwoners.

Gedeputeerde **Kocken** reageert op de suggestie van de heer Karar over het vooraf informeren van
burgers over RES-projecten. Ze legt uit dat het een uitdaging is om dit te realiseren, omdat het
520 moeilijk is te voorspellen waar en wanneer precies een energieproject zal starten. De provincie is
vaak in de vroege fases nog niet betrokken bij specifieke initiatieven, omdat deze kunnen
opkomen vanuit coöperaties, ondernemers of individuen die een idee hebben en dit zelfstandig
ontwikkelen. Gedeputeerde Kocken benadrukt dat terwijl de projecten concreter worden en op de
radar van gemeenten en RES-stuurgroepen verschijnen, de informatievoorziening pas echt
525 begint. Ze geeft aan dat er al veel algemene informatie beschikbaar is op diverse websites, maar
dat dit uitgaat van het initiatief van burgers om zelf op zoek te gaan naar deze informatie.

De heer **Karar** (PvdA) erkent de complexiteit die Gedeputeerde Kocken naar voren bracht en verfijnt zijn voorstel over voorlichting rondom de RES. Hij suggereert dat, aangezien
530 energiecoöperaties vaak vooraan staan in het proces en als eerste weten van potentiële projecten, er een rol zou kunnen zijn voor een overheid of een andere betrouwbare, onpartijdige instantie om in dat vroege stadium uitleg te geven over wat de RES inhoudt. Hij stelt voor dat deze partij actief informatie verschaft over de RES, op een manier die gericht is op het belang van de burgers en die helpt om een beter algemeen begrip van de RES te bevorderen.

535 De heer **Kanik** (D66) ondersteunt het punt van de heer Karar en voegt toe dat er in de vorige periode verwachtingen waren dat de Rijksoverheid een leidende rol zou nemen in de voorlichting over de RES'en. Echter, volgens hem heeft de Rijksoverheid de provincies hierin enigszins in de steek gelaten. Hij stelt voor dat de provincie zelf proactiever zou kunnen optreden in de
540 voorlichting over de RES'en naar de inwoners. Dit zou helpen om de kloof in informatievoorziening te dichten en ervoor zorgen dat burgers beter geïnformeerd zijn over de energiestrategieën en de impact daarvan op hun gemeenschap.

Gedeputeerde **Kocken** erkent dat de provincies enigszins aan hun lot zijn overgelaten door de
545 Rijksoverheid wat betreft de voorlichting over de RES'en. Ze licht toe dat Noord-Holland zelf initiatief heeft genomen met de campagne "Van hoe naar zo", die succesvol was en zelfs door het NPRS is uitgelicht als een voorbeeld voor hoe communicatie over de RES'en kan worden aangepakt. Hierdoor loopt Noord-Holland voorop in de communicatie in vergelijking met andere regio's. Ze vraagt de heer Karar te overwegen dat de primaire verantwoordelijkheid voor
550 communicatie met burgers bij de gemeenten ligt, omdat zij doorgaans directer contact hebben met hun inwoners en het tot hun basistaken behoort. Ze betwijfelt of het praktisch zou zijn voor de provincie om deze rol op zich te nemen, gezien het gebrek aan directe communicatiekanalen en contacten met burgers op dat niveau. Gedeputeerde Kocken is sceptisch over het idee van de provincie die grootschalige informatiesessies organiseert of burgers individueel benadert, maar
555 staat open voor suggesties als de heer Karar of anderen innovatieve ideeën hebben over hoe de provincie hierin toch een rol zou kunnen spelen.

Gedeputeerde Kocken beantwoordt de vraag over het inzichtelijk maken van de voortgang binnen de twee RES-regio's in Noord-Holland. Ze vertelt dat de provincie beschikt over twee data-tools
560 die continu worden bijgewerkt om een actueel beeld te bieden van de stand van zaken. Dankzij deze tools kan op elk moment accuraat worden vastgesteld hoe het ervoor staat met de energietransitie in de betreffende RES-regio's, waardoor het mogelijk is om snel en efficiënt te reageren op veranderingen en de voortgang te monitoren.

565 De heer **Karar** (PvdA) zoekt bevestiging of zijn interpretatie correct is dat, hoewel de tools waardevol zijn, ze misschien niet volledig aansluiten bij de specifieke vereisten en context van Noord-Holland.

Gedeputeerde **Kocken** bevestigt dit.
570

Gedeputeerde Kocken reageert op de vragen van mevrouw Engels van het CDA betreffende de uitdagingen in het opwekken van energie uit wind en zon. Ze erkent dat het inderdaad moeilijker wordt naarmate de realisatie van projecten dichterbij komt, wat vaak leidt tot toenemende

575 weerstand vanuit de gemeenschap. Dit fenomeen ziet men bij vrijwel elk project, waarbij aanvankelijke steun kan omslaan in oppositie zodra de plannen concreter worden.

Wat betreft de complexiteit die regelgeving met zich meebrengt, geeft ze toe dat provinciale beperkingen en regelgeving zoals de zonneladder het proces ingewikkelder maken, wat de realisatie van projecten kan bemoeilijken.

580 Daarnaast gaat Gedeputeerde Kocken in op de balans tussen zon- en windenergie, wat door mevrouw Engels werd aangekaart. Ze bevestigt het belang van een goede balans tussen beide vormen van energieopwekking, maar merkt op dat het niet altijd duidelijk is wat de 'perfecte' balans is. Bovendien moeten projecten niet alleen technisch haalbaar zijn, maar ook
585 maatschappelijk draagvlak hebben en door ontwikkelaars willen worden opgepakt. Ze geeft aan dat de situatie per gemeente verschilt, waarbij sommige gemeenten de voorkeur geven aan windmolens en andere aan zonnepanelen of juist geen van beide willen. De gedeputeerde concludeert dat er tot nu toe een redelijke balans is in de energieopwekking in Noord-Holland en dat dit positief bijdraagt aan het verminderen van netcongestie. Ze benadrukt dat men flexibel
590 moet blijven en de situatie moet blijven evalueren, aangezien de vooraf bedachte verhoudingen tussen zon en wind aan verandering onderhevig kunnen zijn afhankelijk van de omstandigheden en besluitvorming in de toekomst.

Gedeputeerde Kocken bevestigt de erkenning van het potentieel van zon-op-dak projecten
595 binnen Noord-Holland. Ze refereert aan de succesvolle aanpak van de 'schooldakrevolutie', waarbij scholen gestimuleerd werden om zonnepanelen op hun daken te installeren. Geïnspireerd door dit project, overweegt de provincie nu vergelijkbare stimuleringsprojecten voor bedrijfsdaken. Het doel is om deze aanpak uit te breiden en ook bedrijven aan te moedigen om zonne-energie op hun daken te implementeren, wat kan bijdragen aan de verhoging van de
600 duurzame energieopwekking in de provincie.

Gedeputeerde Kocken adresseert de vraag van Volt betreffende de aanbevelingen die de provincie Noord-Holland niet onderschrijft. Ze legt uit dat de aanbeveling om "ruimte voor voldoende opwek in het ruimtelijk beleid te geven" niet kan worden ondersteund vanwege de manier waarop
605 de RES is geïntegreerd in de Omgevingsverordening van de provincie. Er zijn bestaande regelgevingen en belangen die de provincie niet wil negeren om ruimte te maken voor nieuwe energieopwekkingsprojecten. Ze verduidelijkt dat dit onder meer betrekking heeft op gebieden zoals Unesco werelderfgoed, waar strikte regels gelden die behouden moeten blijven. Hoewel dit niet uitsluit dat er helemaal geen ontwikkelingen kunnen plaatsvinden in deze gebieden,
610 betekent het wel dat eventuele projecten aan strenge voorwaarden moeten voldoen en zorgvuldig moeten worden ingepast. Dit kan betekenen dat op sommige locaties projecten niet haalbaar zijn, terwijl op andere locaties wel mogelijkheden kunnen zijn als deze correct worden geïmplementeerd. Door deze complexiteit kan de provincie de oproep om onbeperkt ruimte te maken voor energieopwekking niet zonder meer ondersteunen.

615 Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) verduidelijkt haar vraag over de herziening van de milieunormen voor windenergie en wat de mogelijke grenzen voor de provincie zouden zijn als het Rijk deze aanpassingen doorvoert.

620 Gedeputeerde **Kocken** licht toe dat de voorgestelde milieunormen vanuit het Rijk de projectontwikkeling complexer maken, hoewel de exacte impact nog onduidelijk is omdat de normen nog niet definitief zijn vastgesteld. Ze geeft aan dat voor veel projecten al is onderzocht welk effect deze nieuwe normen zouden hebben. In de meeste gevallen leiden ze tot aanpassingen, maar maken ze de projecten niet onmogelijk. Echter, dit is niet overal het geval.

625 Ze legt uit dat binnen een zoekgebied vaak verschillende opties mogelijk zijn, en de haalbaarheid afhangt van hoe een project specifiek wordt voorgesteld. Een kleine verschuiving in de ene richting kan een project onmogelijk maken, terwijl een verschuiving in de andere richting het juist haalbaar kan maken. Dit betekent dat de impact van de regels niet uniform is over een heel zoekgebied, maar steeds per concreet project beoordeeld moet worden.

630 Gedeputeerde Kocken refereert aan een recent rapport van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), dat concludeert dat een energieneutraal Nederland in 2035 haalbaar is, maar niet altijd wenselijk. Het rapport benadrukt dat een flexibel en adaptief beleid noodzakelijk is om de transitie naar klimaatneutraliteit in 2050 te ondersteunen. Het strikt vasthouden aan partiële

635 doelen zoals een klimaatneutrale elektriciteitsvoorziening in 2035 kan andere belangrijke doelstellingen in de weg staan. De provincie volgt in principe het beleid van het Rijk, tenzij er duidelijke redenen zijn om hiervan af te wijken.

Wat betreft de RES 2.0, werkt de provincie samen met RES-partners aan een herijking van de regionale energiestrategie, waarbij gezocht wordt naar nieuwe zoekgebieden. Deze herijking

640 wordt naar verwachting in het derde kwartaal van 2024 voorgelegd. De voortgang van het NPLW is complex en varieert per gemeente. Er zijn veel obstakels, zoals regelmatig in de media wordt bericht. De provincie ondersteunt gemeenten via het Steunpunt Duurzame Energie (SPDE) om deze uitdagingen het hoofd te bieden. Een positieve ontwikkeling is de recente instemming van

645 de Tweede Kamer met de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie, die gemeenten meer bevoegdheden geeft om duurzame warmte-alternatieven in wijken, buurten en dorpskernen te implementeren.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) vraagt om opheldering over hoe klimaatneutraliteit bepaald kan worden. Hij wil weten welke metingen worden gebruikt om dit vast te stellen. Betreft dit het

650 meten van het CO₂-gehalte in de atmosfeer? En zo ja, is het de bedoeling dat dit niveau verlaagd wordt? Tot welk niveau moet dit dan gebracht worden om te kunnen spreken van klimaatneutraliteit?

655 Gedeputeerde **Kocken** verduidelijkt dat de term 'klimaatneutraal' specifiek gaat over de balans tussen opgewekte en verbruikte energie. Zij stelt dat wanneer de provincie voldoende duurzame energie opwekt om aan het eigen verbruik te voldoen, Noord-Holland als energieneutraal kan worden beschouwd.

660 De heer **Van Tiggelen** (PVV) merkt op dat er een verschil is tussen klimaatneutraal en energieneutraal, maar geeft aan dat hij dit mogelijk verkeerd heeft begrepen.

Tweede termijn commissie

De heer **Kanik** (D66) bedankt de gedeputeerde voor haar antwoorden en merkt op dat de

665 informatie in de NPRS-foto niet verrassend is omdat deze afkomstig is van het college. Hij stelt

voor dat er een specifieke Noord-Hollandse toelichting bij de halfjaarlijkse foto wordt gevoegd, zodat de Provinciale Staten hun controlerende taak effectiever kunnen uitvoeren.

670 Verder reageert hij op de opmerking van de heer De Wit over kernenergie als een mogelijke oplossing richting 2030 en uit zijn zorgen dat ook deze technologie tegen problemen aan kan lopen met het vinden van voldoende draagvlak, net als andere technologische vooruitgangen.

675 De heer **Van den Berg** (JA21) vraagt of de heer Kanik de suggestie wil wekken dat het draagvlak voor windturbines hoog is.

De heer **Kanik** (D66) verduidelijkt zijn eerdere opmerking over kernenergie. Hij wilde aangeven dat kernenergie, net als windturbines, te maken kan krijgen met weerstand vanuit de gemeenschap. Hij wijst op een lopend onderzoek naar kernenergiecentrales waarbij gekeken wordt naar de mogelijkheid van het plaatsen van een nieuwe centrale bij de Maasvlakte in Rotterdam, waar al 1355 reacties op het plan zijn binnengekomen. Dit onderstreept zijn punt dat 680 grote energieprojecten, ongeacht of het gaat om kernenergie, windmolens of zonneprojecten, waarschijnlijk altijd te maken zullen hebben met enige vorm van publieke weerstand.

De heer **De Wit** (VVD) erkent dat weerstand een onvermijdelijk aspect is van technologische ontwikkelingen, zowel binnen de energievoorziening als daarbuiten. Hij benadrukt dat hij zich 685 bewust is van de uitdagingen die weerstand met zich meebrengt en dat er gezamenlijk naar oplossingen gezocht moet worden. Hoewel hij niet voorstelt dat Noord-Holland snel meerdere locaties voor kernenergie zal ontwikkelen, is hij positief over de initiatieven in Den Helder, waar lokaal onderzoek wordt gedaan naar de mogelijkheid van een Small Modular Reactor (SMR). Dit 690 onderzoek richt zich op zowel de technische haalbaarheid als het verkrijgen van draagvlak, wat door de VVD wordt toegejuicht.

De heer **Kanik** (D66) sluit zijn bijdrage af met een luchtige opmerking naar zijn collega van 50PLUS. Hij geeft aan dat zijn beheersing van de Chinese taal te wensen overlaat, waardoor een 695 bezoek aan China niet aan de orde is. Hij voegt toe dat als de suggestie Zuid-Korea was geweest, er misschien nog een mogelijkheid was geweest.

De heer **De Wit** (VVD) reageert op een opmerking van een collega van de PvdA over de bekendheid van de Regionale Energiestrategieën (RES) onder inwoners van Noord-Holland en de 700 noodzaak van meer informatievoorziening. Hij erkent dat de meeste mensen in Noord-Holland waarschijnlijk niet goed op de hoogte zijn van wat een RES precies inhoudt en dat dit niet per se problematisch is. Zijn prioriteit ligt bij de betrouwbaarheid van overheidsprocedures rondom energieprojecten. Hij benadrukt dat burgers moeten kunnen rekenen op een degelijk gereguleerde procedure die hun belangen beschermt en waarin ze hun stem kunnen laten horen. 705 Wat betreft het promoten van de RES, inclusief de rapportages en monitors, is hij geen voorstander van grootschalige bewustwordingscampagnes, omdat hij deze niet zinvol acht.

De heer **Karar** (PvdA) reageert op de opmerkingen van de heer De Wit en geeft aan dat hij het grotendeels met hem eens is. Echter, hij stelt voor dat er, zodra een zoekgebied is aangewezen 710 en er een potentieel project opdoemt, door een onafhankelijke partij, anders dan de energievoorziening, informatie wordt verstrekt over wat dit inhoudt. Hij benadrukt dat dit niet per se de provincie hoeft te zijn, maar dat het Rijk of de gemeente de voorkeur heeft.

De heer **De Wit** (VVD) benadrukt dat volgens hem de gemeente de meest geschikte actor is om een goed participatieproces te organiseren bij lokale energieprojecten. Hij stelt dat de gemeente, in tegenstelling tot de initiatiefnemers van de projecten, de primaire verantwoordelijkheid heeft om het participatieproces te borgen. De heer De Wit erkent ook dat de provincie een rol kan spelen door toezicht te houden en eventueel in te grijpen als er in meerdere gevallen problemen voorkomen in het participatieproces.

De heer **Kanik** (D66) vraagt aan de heer De Wit of hij zich bewust is van de bepalingen in de nieuwe Omgevingswet, waarin staat dat de initiatiefnemer van een project verantwoordelijk is voor het organiseren van het participatietraject. Hij wijst erop dat deze regelgeving de rol van de gemeente in het participatieproces verkleint, waardoor de gemeente minder invloed heeft dan zij mogelijk zou wensen. De heer Kanik sluit zich aan bij de opmerkingen van de heer Karar, suggererend dat de provincie een ondersteunende rol zou kunnen spelen in het waarborgen van een effectief participatieproces.

De heer **De Wit** (VVD) bevestigt dat hij op de hoogte is van de bepalingen in de nieuwe Omgevingswet waarbij de initiatiefnemers verantwoordelijk zijn voor het participatietraject. Hij uit echter zijn verwarring over de suggestie van de heer Kanik dat de provincie alsnog een rol moet spelen, terwijl de wet duidelijk een verantwoordelijkheid bij de initiatiefnemers legt. De heer De Wit benadrukt dat hij gelooft dat er zeker een rol is voor de overheid, vooral op het gebied van financiële participatie, en dat deze verantwoordelijkheid primair bij de gemeente ligt. Hij voegt toe dat de provincie zou moeten ingrijpen als er redenen zijn om aan te nemen dat gemeentes tekortschieten in hun verantwoordelijkheden.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat er mogelijk een misverstand was over de vraag van de heer Van Tiggelen, aangezien ze dacht dat hij vroeg naar wat energieneutraal is, terwijl hij eigenlijk naar klimaatneutraliteit vroeg. Ze erkent dat dit twee verschillende concepten zijn, waarbij klimaatneutraliteit specifiek verwijst naar de uitstoot van broeikasgassen. Ze legt uit dat klimaatneutraliteit wordt berekend door de uitstoot die niet tot nul gereduceerd kan worden af te zetten tegen negatieve uitstoot, met als doel een saldo van nul te bereiken. Op dat moment wordt een situatie als klimaatneutraal beschouwd.

Daarnaast reageert ze op de suggestie van D66 om voortaan een specifieke Noord-Hollandse toelichting te geven bij de halfjaarlijkse NPRS-foto. Ze staat positief tegenover dit idee en bevestigt dat dit zal worden geïmplementeerd om de Provinciale Staten beter in staat te stellen hun controlerende functie uit te oefenen.

De heer **Kanik** (D66) bevestigt aan de voorzitter dat dit agendapunt voor hem voldoende is besproken, zeker gezien de laatste toezegging van de gedeputeerde.

De **voorzitter** constateert dat dit agendapunt voldoende is besproken.

Schorsing van 22.01 tot 22.07 uur.

760 **15.b C– naar B-verzoek JA21 agendapunt 11.f Energie: Intentieovereenkomst verkenning OER A7–A8**

Toelichting:

*Het Rijk, de provincie Noord-Holland en de betrokken gemeenten werken langs de A7–A8 aan een zogenoemd OER-project (Opwek Energie Rijksvastgoed). Doel is de mogelijkheden voor
765 hernieuwbare energie (zonne-energie) langs deze infrastructuur te onderzoeken. Gedeputeerde Staten hebben kennisgenomen van de resultaten van de voorverkenningfase van dit project en zetten de samenwerking met de projectpartners in de hierop volgende verkenningfase voort. De portefeuillehouder Klimaat en Energie, Rosan Kocken, tekent hiervoor namens het college van Gedeputeerde Staten een intentieovereenkomst. De commissieleden kunnen met elkaar en
770 gedeputeerde bijgaand agenderingsverzoek van indiener de heer Van den Berg (JA21) bespreken.*

Eerste termijn commissie

De heer **Van den Berg** (JA21) stelt enkele kritische vragen over de intentieovereenkomst om zonnepanelen langs de snelweg A7 te plaatsen, vooral betreffende het gebruik van agrarische
775 grond voor dit doel, zoals te lezen is in de Regionale Energie Strategie Noord-Holland Noord op pagina zestien. Hij benadrukt het belang van behoud van agrarische grond voor voedselproductie en landschapsbehoud, en uit zorgen over de impact van zonnepanelen op deze gronden. Hij vraagt aan de gedeputeerde of het klopt dat de zonnepanelen op agrarische gronden geplaatst zullen worden en wat de gevolgen hiervan zijn voor de agrariërs en het landschap.

780 Daarnaast stelt hij de vraag waarom er niet meer alternatieve locaties worden overwogen, zoals het plaatsen van zonnepanelen op daken van bedrijven en huizen, wat volgens hem minder impact zou hebben op zowel het vestigingsklimaat als de voedselzekerheid. Hij vraagt ook of voor de realisatie van dit plan boeren of andere grondeigenaren uitgekocht moeten worden, en
785 drukt zijn bezorgdheid uit over de mogelijke gevolgen hiervan.

De heer **De Wit** (VVD) vraagt ter verduidelijking aan de heer Van den Berg, aangezien hij begreep dat de discussie over het plaatsen van zonnepanelen zich specifiek richtte op de stroken langs de snelwegen. Hij vraagt of het betoog van de heer Van den Berg zich uitstrekt tot deze specifieke
790 locaties, of dat hij de kwestie in een bredere context plaatst. De heer De Wit merkt op dat, naar zijn waarneming, de grond langs de snelwegen in Noord-Holland niet intensief agrarisch gebruikt wordt. Hierdoor probeert hij de onderliggende zorgen van de heer Van den Berg beter te begrijpen en te achterhalen waar precies zijn bezorgdheid ligt.

795 De heer **Van den Berg** (JA21) verduidelijkt zijn zorgen met betrekking tot het plaatsen van zonnepanelen langs de snelweg A7. Hij verwijst naar de RES, waarin vermeld staat dat er mogelijk zonnepanelen geplaatst kunnen worden tot vijfhonderd meter aan weerszijden van de snelweg. Hij merkt op dat, bij het bekijken van de landkaart, deze zones vaak agrarische gronden betreffen, wat zijn bezorgdheid over het gebruik van dergelijke gronden voor zonnepanelen
800 onderstreept. Daarnaast uit hij ook zorgen over de toekomstige uitbreidingsmogelijkheden van de snelweg zelf, specifiek of Rijkswaterstaat ruimte zal hebben om eventueel extra rijbanen aan te leggen indien nodig.

805 De heer Van den Berg van JA21 stelt verschillende vragen aan de gedeputeerde over het plan om zonnepanelen langs de snelweg A7 te plaatsen. Hij vraagt of voor de realisatie van dit plan boeren of andere grondeigenaren uitgekocht moeten worden. Hij informeert of de zonneladder,

die voorschrijft dat zonnepanelen bij voorkeur niet op landbouwgrond geplaatst worden, van toepassing is op dit plan. Gezien het belang van lokaal draagvlak, vraagt hij naar de inzet van de gedeputeerde in het participatietraject en hoe zij sturing geeft aan het aspect van lokaal eigendom. De heer Van den Berg uit zorgen over de toekomstige uitbreidingsmogelijkheden van de snelweg, indien er zonnepanelen geplaatst worden aan weerszijden van de Rijksweg, en vraagt hoe de belangen van Rijkswaterstaat zijn geborgd.

De heer **Karar** (PvdA) stelt een korte vraag over de complicaties die kunnen ontstaan bij het uitbreiden van infrastructuur zoals snelwegen, vooral wanneer er agrarische gronden of woonhuizen in de omgeving aanwezig zijn. Hij vraagt zich af of dit het proces bemoeilijkt.

De heer **Van den Berg** (JA21) reageert door aan te geven dat hij niet zeker weet of de aanwezigheid van agrarische gronden of woonhuizen het proces op dezelfde manier compliceert, maar bevestigt wel dat dergelijke projecten complexer worden door deze factoren. Hij voegt toe dat voor dit soort projecten vaak een SDE-subsidie geldt voor een periode van vijftien jaar, wat betekent dat eventuele uitbreidingen in de nabije toekomst zeer lastig kunnen worden.

De heer **Karar** (PvdA) stelt dat dat de komende vijftien jaar ook het geval is bij agrarische gronden en woonhuizen.

De heer **Van den Berg** (JA21) legt uit dat hoewel er veel te zeggen valt over het gebruik van de grond, de kern van zijn betoog ligt bij de invloed van de zonneladder, de noodzaak voor woningbouw en het behouden van een goed vestigingsklimaat. Hij stelt dat de plaatsing van zonnepanelen deze zaken compliceert, wat de ontwikkeling van de regio niet makkelijker maakt.

De heer Van den Berg brengt in het vervolg van zijn betoog het onderwerp van het elektriciteitsnetwerk ter sprake, een cruciaal element dat de woningbouw, het vestigingsklimaat, en de behoefte aan betaalbare en betrouwbare energie met elkaar verbindt. Hij refereert aan de problematiek rond de aansluiting van tienduizend bedrijven die niet kunnen worden aangesloten op het huidige elektriciteitsnetwerk, zoals naar voren gebracht door zijn partijgenoten in de Tweede Kamer. Dit leidt tot zijn vraag over de praktische haalbaarheid van hybride warmtepompen als alternatief voor volledig elektrische systemen, gezien de huidige beperkingen in netcapaciteit. Hij vermeldt dat zowel Stedin als de provincie Utrecht terughoudend zijn met het volledig omschakelen naar elektrische warmtepompen, een standpunt dat zijn partij al eerder had ingenomen en dat nu relevant blijkt.

De heer Van den Berg sluit af met een oproep om de fundamentele menselijke behoeften niet te ondermijnen door waardevolle agrarische grond te gebruiken voor zonne-energieprojecten. In plaats daarvan pleit hij voor slimmere en duurzamere oplossingen die de welvaart en de toekomst van de provincie respecteren, en hij nodigt de commissieleden en de gedeputeerde uit om hierop te reageren.

Mevrouw **Engels** (CDA) reageert op het betoog van de heer Van den Berg door te benadrukken dat de discussie zich moet concentreren op de inhoud van de brief van Gedeputeerde Staten, waarin wordt aangekondigd dat er een verkenningfase zal starten. Ze verwijst naar het agenderingsverzoek van JA21, dat vraagt of het verstandig is om met deze verkenningfase te beginnen. Haar reactie is beknopt en direct: het CDA vindt het verstandig om deze

855 verkenningfase te starten, omdat zij voorstander zijn van het onderzoeken van de mogelijkheden voor het opwekken van duurzame energie op deze locatie. Dit vormt de kern van hun inbreng in het debat.

860 De heer **Van den Berg** (JA21) reageert op mevrouw Engels en uit zijn bezorgdheid dat zijn initiële punten mogelijk over het hoofd zijn gezien. Hij benadrukt dat zijn betoog niet alleen ging over de verkenningfase, maar ook specifieke vragen bevatte over hoe het participatietraject vormgegeven moet worden en hoe de kwestie van lokaal eigendom wordt aangepakt. Hij vraagt mevrouw Engels expliciet of zij hierop kan antwoorden.

865 Mevrouw **Engels** (CDA) geeft aan dat het wellicht nog te vroeg is om gedetailleerde plannen voor participatie te bespreken, gezien het project nog in de verkenningfase zit. Ze benadrukt dat tijdens deze verkenningfase eerst gekeken moet worden naar de mogelijke inpassing van het project. Mevrouw Engels vertrouwt erop dat Gedeputeerde Staten passende voorstellen zullen doen voor hoe het participatieproces vormgegeven zal worden zodra meer details bekend zijn over de projectinpassing. Hierdoor maakt ze zich momenteel geen zorgen over het
870 participatietraject.

De heer **Van den Berg** (JA21) vraagt direct aan mevrouw Engels van het CDA of haar standpunt impliceert dat het CDA openstaat voor het plaatsen van zonnepanelen op vruchtbare
875 landbouwgrond.

Mevrouw **Engels** (CDA) reageert dat deze conclusie niet uit haar tekst getrokken kan worden.

880 De heer **Kanik** (D66) deelt zijn observaties over de mogelijke locaties voor zonnepanelen langs de A7 en A8 en probeert de bezorgdheid van JA21 te ontrafelen. Hij merkt op dat langs de A8 in Zaanstad, waar al veel verkeersoverlast is, zonnepanelen in een geluidswal een zinvolle toevoeging zouden kunnen zijn. Echter, langs de A7 ziet hij voornamelijk agrarische gronden zonder ruimte voor woningbouw, wat de zorg van JA21 over het gebruik van deze gronden voor zonnepanelen niet helemaal duidelijk maakt voor hem.

885 Verder reflecteert hij op de tegenstrijdige belangen die JA21 aankaart betreffende de uitbreiding van wegen door Rijkswaterstaat, die potentieel agrarische grond zou vereisen – dezelfde grond die JA21 wil beschermen tegen zonne-energieprojecten. Dit vindt hij een cirkelredenering die lastig te volgen is.

890 De heer Kanik benadrukt dat de discussie gaat over gronden van Rijkswaterstaat, en niet direct over de omliggende agrarische gronden. Hij sluit zich aan bij het CDA in de oproep om eerst grondig te onderzoeken wat de plannen precies inhouden en stelt voor dat pas actie ondernomen wordt wanneer er een concreet voorstel is dat mogelijk agrarische grond zou opofferen. Op dat moment kan er een weloverwogen besluit genomen worden.

895 De heer **Van den Berg** (JA21) wijst op een naar zijn mening belangrijk aspect van de discussie dat volgens hem onvoldoende belicht wordt: het belang van een vestigingsklimaat, een betrouwbaar en betaalbaar energienetwerk, waarbij zonnepanelen een rol spelen. Hij benadrukt dat hoewel de discussie zich lijkt te concentreren op eigendomsrechten van gronden door Rijkswaterstaat, er
900 ook aandacht moet zijn voor het feit dat naast veel infrastructuur gelegen gronden vaak agrarisch

zijn. Deze realiteit staat vermeld in de Regionale Energie Strategie (RES) en vereist een zorgvuldige afweging. De heer Van den Berg roept de heer Kanik op, gezien zijn kennis van de RES, om deze zorgvuldige afweging en de bredere context van energienetwerk en vestigingsklimaat meer uit te dragen in de discussie. Hij vraagt expliciet om deze aspecten mee te nemen en te reflecteren op de implicaties van zonne-energieprojecten op zowel Rijkswaterstaatgronden als aangrenzende agrarische gebieden.

De heer **Kanik** (D66) benadrukt dat de huidige discussie specifiek gaat over een verkenning om zonnepanelen langs snelwegen te plaatsen, en niet over een breder verhaal binnen de Regionale Energie Strategie. Hij verduidelijkt dat er momenteel geen concreet voorstel ligt dat impliceert dat agrarische gronden langs deze snelwegen opgeofferd zouden worden voor zonnepanelen, aangezien de locaties van deze zonnepanelen nog niet bekend zijn. D66 stelt voor om de resultaten van het verkennende onderzoek af te wachten en te bekijken wat Rijkswaterstaat met de uitkomsten doet voordat verdere stappen worden overwogen.

De heer **Van den Berg** (JA21) uit zijn frustratie over het verloop van het gesprek. Hij wijst erop dat er eerder uitgebreid gediscussieerd is over RES'en en benadrukt dat het project voor het plaatsen van zonnepanelen langs snelwegen onderdeel is van deze RES. Hij vindt het onbegrijpelijk dat er nu lijkt te worden gesuggereerd dat het slechts om 'een paar zonnepanelen' gaat, terwijl deze zonnepanelen volgens de RES in duidelijk afgebakende zoekgebieden kunnen komen te liggen, wat impliceert dat ze mogelijk op agrarische gronden geplaatst worden. Hij vraagt aan de heer Kanik of hij zich niet bewust is van deze implicaties.

De heer **Kanik** (D66) benadrukt opnieuw dat er momenteel geen concreet voorstel ligt waarbij agrarische grond wordt opgeofferd voor zonnepanelen. Hij herhaalt zijn standpunt dat het onderzoek naar de mogelijkheid van het plaatsen van zonnepanelen naast gronden van Rijkswaterstaat, langs snelwegen, een waardevolle stap is. De heer Kanik stelt dat hij openstaat voor dit onderzoek, maar benadrukt dat hij geen carte blanche geeft; hij wil de resultaten van het onderzoek afwachten en pas een standpunt innemen wanneer er een gedetailleerd voorstel aan de Provinciale Staten wordt gepresenteerd. Hiermee onderstreept hij het belang van een zorgvuldige afweging voordat er beslissingen worden genomen.

De heer **Klein** (CU) spreekt zijn dank uit aan JA21 voor het agenderen van het onderwerp en benadrukt het belang van het effectief gebruiken van restgronden rondom snelwegen voor het opwekken van duurzame energie. Hij refereert aan het project OER-A9 als een positief voorbeeld en stelt gerust dat het gaat om rijksgronden en niet om agrarische gronden, wat een belangrijk onderscheid is in deze discussie.

De heer Klein reageert op de zorgen van de heer Van den Berg door te verduidelijken dat de 500-metergrens vooral bedoeld is om flexibiliteit te bieden bij op- en afritten, waar meer ruimte beschikbaar is naast de snelwegen.

Verder legt de heer Klein nadruk op het concept van lokaal eigenaarschap. Hij is voorstander van een ambitie die verder gaat dan de huidige 50% lokale eigendom en stelt voor om lokale energiecoöperaties een sterkere juridische positie te geven in het participeren in deze projecten. Hij suggereert dat lokale coöperaties als eerste benaderd moeten worden voor het realiseren van dergelijke projecten, voordat grotere commerciële partijen worden overwogen.

950 Tot slot roept hij op tot een serieuze betrokkenheid van de lokale gemeenschap bij het realiseren van energieopwekprojecten langs de snelwegen, benadrukkend dat gemeentes de input en ideeën uit hun omgeving serieus moeten nemen.

955 Statenlid **Van der Waart** (GL) deelt haar aanvankelijke twijfels over de noodzaak van het agenderen van dit onderwerp, maar richt zich vervolgens op het concrete voorstel dat ter discussie staat. Ze uit haar tevredenheid over de opwaardering van de snelwegen van een preverkenning naar een verkenning, wat de mogelijkheden voor duurzame energieopwekking langs deze wegen verder zal onderzoeken.

960 Ze benadrukt het belang van lokaal eigenaarschap, een thema dat GroenLinks na aan het hart ligt, en spreekt haar waardering uit voor de initiatieven van Rijkswaterstaat die in de documenten worden genoemd. Ze is met name positief over het feit dat Rijkswaterstaat verkent hoe lokaal eigenaarschap geïntegreerd kan worden in de gunningcriteria bij gronduitgiften, hoewel dit nog niet specifiek voor de betreffende wegen is bepaald.

965 Statenlid Van der Waart sluit af met te zeggen dat ze blij is met de ontwikkelingen en gelooft dat veel inwoners van Noord-Holland deze positieve stappen zullen waarderen.

970 De heer **Van den Berg** (JA21) uit zijn frustratie over de reacties op zijn eerdere betoog, waarin hij aangeeft dat hij slechts een brede context probeerde te schetsen voor zijn visie, wat volgens hem niet goed ontvangen is. Hij brengt een nieuw punt naar voren met betrekking tot de plaatsing van zonnepanelen en de impact daarvan op het energienetwerk. Hij wijst op het probleem van netcongestie, waarbij de door zonnepanelen opgewekte energie vaak niet direct gebruikt kan worden, vooral omdat de energievraag voor verlichting vaak hoog is tijdens de nacht, wanneer er geen zonne-energie wordt geproduceerd. Hij vraagt de Statenlid Van der Waart hoe zij dit
975 probleem ziet en of zij het aspect van netcongestie belangrijk vindt binnen de steun voor het project.

980 Statenlid **Van der Waart** (GL) bevestigt dat zij het probleem van netcongestie belangrijk vindt, maar ze wijst op een mogelijk misverstand in de argumentatie van de heer Van den Berg over het gebruik van zonne-energie voor verlichting. Ze verduidelijkt dat, hoewel verlichting van snelwegen een onderdeel kan zijn, het project veel breder is en bedoeld is als onderdeel van de algehele energietransitie in de provincie. Ze benadrukt dat de inzet van zonnepanelen langs de snelwegen moet worden gezien als een bijdrage aan de bredere doelstellingen van duurzame energieopwekking en niet enkel voor de verlichting.

985 De heer **Klein** (CU) stelt een alternatieve kijk voor aan de heer Van den Berg over hoe zonne-energieprojecten langs de snelwegen kunnen helpen netcongestie te verminderen in plaats van te verergeren. Hij suggereert dat door lokale partijen de mogelijkheid te geven om deze energieopwekprojecten te exploiteren, de opgewekte energie lokaal verkocht en gebruikt kan worden. Dit zou de transportbehoefte van elektriciteit over lange afstanden verminderen, wat een
990 positief effect heeft op het verminderen van netcongestie. De heer Klein vraagt de heer Van den Berg of hij het ermee eens is dat deze aanpak juist kan bijdragen aan het oplossen van het probleem van netcongestie, en niet zoals eerder gesteld, dit zou verergeren.

995 De heer **Van den Berg** (JA21) brengt een tegenargument aan in de discussie over lokale energieopwekking. Hij wijst erop dat, ondanks het voorstel van lokale exploitatie en verkoop van energie, de realiteit laat zien dat er rondom de Rijksweg weinig afnamepunten voor energie zijn. Hierdoor zou de opgewekte energie van de zonnepanelen langs de snelwegen alsnog getransporteerd moeten worden naar plaatsen waar de vraag naar energie hoger is. Dit transport
1000 van energie kan volgens hem leiden tot verdere netcongestie, wat de voordelen van lokale opwekking zou kunnen ondermijnen. Hij legt de focus terug op de logistieke en infrastructurele uitdagingen die het transport van energie met zich meebrengt.

Statenlid **Van der Waart** (GL) reageert op de zorgen van de heer Van den Berg over netcongestie door aan te geven dat transport van energie niet per definitie tot netcongestie hoeft te leiden. Zij benadrukt dat de provincie deel uitmaakt van een groter energienetwerk dat zich momenteel in een transitiefase bevindt naar een groter elektrisch verbruik, waarbij duurzame energieopwek een belangrijke rol speelt.

1010 Zij erkent dat netcongestie een belangrijk aandachtspunt is, maar ziet de ontwikkeling van projecten zoals het plaatsen van zonnepanelen langs snelwegen juist als een oplossing voor de energie-uitdagingen waar de provincie voor staat. Statenlid Van der Waart benadrukt dat het transport van elektriciteit een normaal onderdeel is van de energievoorziening en dat het belangrijk is om in te zetten op diverse vormen van duurzame energieopwek, zowel wind- als
1015 zonne-energie. Volgens haar is deze aanpak essentieel om een evenwichtige en duurzame energievoorziening te waarborgen in de provincie.

De heer **Karar** (PvdA) vat samen dat hij zich voornamelijk aansluit bij de eerder geuite steunpunten van de heer Kanik (D66), Statenlid Van der Waart (GroenLinks) en de heer Klein
1020 (ChristenUnie). Hij bevestigt dat de PvdA het project rondom de plaatsing van zonnepanelen langs snelwegen ook positief beoordeelt. Hij benoemt specifiek de voordelen zoals de financiële aspecten, het draagvlak en de manier waarop het project landschappelijk wordt ingepast

De heer **Hollebeek** (PvdD) bedankt JA21 voor het agenderen van het onderwerp en reflecteert op de complexiteit van de discussie rondom zonnepanelen langs snelwegen, met name de A7 en A8. Hij merkt op dat deze wegen verschillende landschappelijke contexten hebben, wat specifieke benaderingen vereist.

De heer Hollebeek merkt op dat de verklaring voor de 500-meterzone rondom snelwegen, zoals uitgelegd door de heer Klein, acceptabel is, mits dit inderdaad de verklaring is voor de grote afstand aan weerszijden van de rijkswegen en de spoorverbinding.

Vervolgens drukt de heer Hollebeek zijn tevredenheid uit over de aandacht voor beschermde landschappen in de projectplanning en de zorg voor behoud van natuur, zoals bij Naarden, waar
1035 bomen en natuur behouden moeten blijven. Hij vraagt aandacht voor een discrepantie in de aantallen hectaren die onderzocht zijn versus de gebieden die als kansrijk, beperkt kansrijk, of niet kansrijk zijn aangemerkt en suggereert dat dit via een schriftelijk antwoord opgehelderd kan worden.

1040 Hij bevestigt de positieve houding van zijn partij ten opzichte van het project, vooral als het op rijksgronden betreft die dichtbij snelwegen liggen. Verder benadrukt hij het belang van lokaal

eigenaarschap en participatie, vooral in dichtbevolkte gebieden zoals rond de A8, en roept op tot een meer diepgaande discussie over wat lokaal eigenaarschap precies inhoudt binnen de Provinciale Staten, om zo mogelijke misverstanden en verschillen in interpretatie te overbruggen.

1045

De **voorzitter** legt uit dat de technische vragen schriftelijk ingediend moeten worden.

De voorzitter laat het aan de beoordeling van de gedeputeerde of zij deze vraag schriftelijk af wil doen.

1050

De heer **Hollebeek** (PvdD) erkent de procedurele richtlijnen voor het indienen van technische vragen en toont begrip voor het feit dat zijn vraag mogelijk niet direct tijdens de vergadering beantwoord kan worden. Hij legt uit dat zijn technische vragen zijn ontstaan als een direct gevolg van het agenderingsverzoek en zijn pogingen om een volledig beeld te krijgen van de kwesties die door de heer Van den Berg zijn opgeworpen. De heer Hollebeek geeft aan dat hij deze vragen stelt in de hoop dat ze door Gedeputeerde Staten en de betrokken ambtenaren meegenomen zullen worden.

1055

De **voorzitter** benadrukt dat dit agenderingsverzoek vooraf bekend was en op de agenda stond, wat suggereert dat een betere voorbereiding mogelijk was.

1060

De heer **De Wit** (VVD) benadrukt zijn steun voor de verkenning van het plaatsen van zonnepanelen langs alle rijkswegen in Noord-Holland, met inachtneming van de landschappelijke beperkingen. Hij verduidelijkt dat zijn partij begrijpt en aanvaardt dat de voorgestelde zonnepanelen binnen een bepaalde afstand van de snelwegen geplaatst zullen worden en niet verder het open veld in zullen gaan. De heer De Wit verwijst naar de uitleg van de heer Klein, die volgens hem goed heeft verwoord hoe de zonnepanelen gepland zijn in relatie tot agrarische gronden. De VVD steunt dit plan zolang het binnen de afgebakende rijksgronden blijft, wat volgens hem de zorgen over een uitbreiding verder het open veld in onnodig maakt.

1065

Hij erkent de zorgen over mogelijke toekomstige wegverbredingen door Rijkswaterstaat maar is praktisch gezien niet bezorgd over de flexibiliteit van zonnepaneleninstallaties, die verplaatst kunnen worden en een bepaalde afschrijvingstermijn hebben. De heer De Wit ziet de aanpassingsmogelijkheden van zonnepanelen langs bijvoorbeeld de A7 als niet problematisch, gezien de huidige en nabije toekomstige situatie van de wegverbredingen.

1075

Tot slot onderstreept hij het belang van het debat over lokaal eigendom en participatie. Hij sluit zich aan bij de suggestie van de heer Hollebeek om de definities en praktische toepassing van lokaal eigendom verder te verdiepen, met name de geografische reikwijdte rondom energieprojecten als onderdeel van lokaal eigendomsrecht en participatie. De heer De Wit ziet hierin een waardevolle discussie voor toekomstige beleidsontwikkeling, los van de specifieke projectverkenningen langs de snelwegen.

1080

De heer **Hollebeek** (PvdD) stelt een verdiepende vraag aan de heer De Wit naar aanleiding van het gesprek over lokaal eigendom en de invloed van geografische afstanden in verschillende gebiedstypen. Hij benadrukt de variatie in actieradius tussen stedelijke en landelijke gebieden en vraagt of deze factor meegenomen kan worden in de discussie over lokaal eigendom en participatie.

1085

1090 De heer **De Wit** (VVD) bevestigt dat hij openstaat voor het meenemen van deze nuances in de discussie. Hij erkent dat de geografische context, zoals de dichtheid van de bevolking langs snelwegen vergeleken met meer bevolkte gebieden, een andere benadering vereist in hoe lokaal eigendom wordt gedefinieerd en toegepast.

1095 De heer **Van den Berg** (JA21) vraagt de VVD hoe de voorgestelde plannen voor het plaatsen van zonnepanelen langs rijkswegen passen binnen de huidige capaciteit van het elektriciteitsnetwerk, gezien de recente uitspraken van de VVD over de noodzaak van een zorgvuldige afweging van de beschikbare netwerkruimte.

1100 De **voorzitter** waarschuwt de heer Van den Berg dat hij door zijn spreektijd is.

De heer **De Wit** (VVD) heeft op voorhand geen zorgen over deze locaties.

1105 De heer **Teeuwen** (BBB) benoemt de eensgezindheid binnen de commissie over het huidige onderwerp van discussie. Hij benadrukt dat het gesprek niet over agrarische gronden gaat, maar over het initiatief OER (Opwek van Energie op Rijksgronden), een project dat specifiek gericht is op het gebruik van rijksgronden voor energieopwekking. Hij waardeert het werk van de Gedeputeerde Staten en de ambtenaren voor het binnenhalen van dit project in Noord-Holland, wat als een significante prestatie wordt gezien, omdat Rijkswaterstaat veel opties landelijk heeft.

1110 Verder spreekt hij zijn steun uit voor het principe van lokaal eigendom, met name omdat energievoorzieningen hun oorsprong vinden in de agrarische sector, wat volgens hem een positieve bijdrage levert aan de doelstellingen van het project.

1115 De heer **Faassen** (50PLUS) geeft aan dat hij de vroege betrokkenheid van JA21 bij het onderwerp op prijs stelt, maar vindt de timing mogelijk te vroeg. Hoewel hij de gestelde vragen relevant acht, beschouwt hij ze als voorbarig in deze fase van het proces. Hij verwelkomt een korte reactie van de portefeuillehouder, maar benadrukt dat de huidige fase slechts het afronden van een verkenning betreft. Hij is van mening dat de gedetailleerde uitwerking van deze kwesties plaats zal vinden tijdens de planvormingsfase en dat deze vervolgens aan de Staten zal worden
1120 voorgelegd voor verdere overweging en besluitvorming.

1125 De heer **Van Tiggelen** (PVV) uit zijn kritiek op het plaatsen van zonnepanelen, vooral op landbouwgrond, vanwege de risico's van bodemvervuiling met zware metalen zoals lood en cadmium. Hij betoogt ook dat zonne-energie niet betrouwbaar is door de natuurlijke afwezigheid van zonlicht tijdens de nacht en bij slecht weer. Verder noemt hij economische nadelen, zoals de situatie waarbij stroom soms met verlies moet worden verkocht of waarbij producenten moeten betalen om energie te leveren aan het net. De heer Van Tiggelen bekritiseert ook de noodzaak van back-up systemen voor windstille en donkere periodes, wat volgens hem de energieprijzen kunstmatig verhoogt. Hij concludeert dat de nadelen van hernieuwbare energiebronnen zoals
1130 zonnepanelen en windturbines niet opwegen tegen de voordelen en pleit voor het vermijden van deze energieoplossingen.

1135 De heer **Dijksen** (SP) dankt de heer Van den Berg van JA21 voor het agenderen van het onderwerp. Hij spreekt zijn voorkeur uit voor het plaatsen van zonnepanelen op daken en staat open voor het idee van hernieuwbare energiebronnen langs wegen. Echter, hij benadrukt dat zijn

steun afhangt van specifieke omstandigheden, zoals het voorkomen van het kappen van bomen of de impact op beschermde natuurgebieden zoals Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) of Natura 2000. De SP zal elk voorstel individueel beoordelen en niet als geheel, zoals JA21 voorstelt. Verder benadrukt hij het belang van participatie in dergelijke projecten, hoewel hij
1140 toegeeft dat het vormgeven hiervan complex is. Tot slot pleit hij voor volledig lokaal eigendom van hernieuwbare energieprojecten, idealiter beheerd door een provinciaal energiebedrijf, om de gemeenschap volledige controle te geven.

Mevrouw **Middelkoop** (FvD) uit haar kritiek op de plannen voor de opwek van hernieuwbare energie langs de A7–A8, waarbij ze de nadruk legt op de capaciteitsproblemen van het
1145 stroomnet. Zij stelt dat de prioriteit moet liggen bij het voorkomen van netcongestie en het verzekeren van een betrouwbare stroomtoevoer. Ze haalt recente ontwikkelingen aan waarin de provincie Utrecht terugkeert naar het gebruik van gas vanwege een overvol stroomnet, wat volgens haar de noodzaak onderstreept om betrouwbaarheid en woningbouw voorop te stellen.
1150 Verder benadrukt ze de negatieve impact van zonnepanelen op het milieu, de biodiversiteit en het landschap en beschrijft ze zonnepanelen als een lelijke toevoeging aan het landschap. Mevrouw Middelkoop roept op om af te zien van de implementatie van hernieuwbare energie op rijksgronden of naast rijkswegen, en drukt haar sterke oppositie uit tegen verdere acties in deze richting.

1155 Mevrouw **Van den Bogaerde** (Volt) spreekt zich positief uit over de potentie van energieopwekking bij rijksgronden, met de nadruk op het zorgvuldig afwegen van de belangen van natuur, bewoners en andere stakeholders.

1160 Ze benadrukt het belang van het participatieproces, waarbij duidelijk onderscheid gemaakt moet worden tussen bestaande en nieuwe overlast, zoals geluid en visuele vervuiling. Ze pleit voor een transparant mandaat voor participatieprojecten en grondige informatieverstrekking via diverse kanalen.

1165 Verder sluit zij zich aan bij de eerdere opmerkingen van de heer Hollebeek over het belang van lokaal eigenaarschap en de noodzaak voor een duidelijke definitie en toepassing ervan.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Kocken** begint met een reactie op de bezorgdheid van de heer Van den Berg (JA21)
1170 en geeft aan dat de zorgen over een mogelijke verbreding van de snelweg door Rijkswaterstaat worden meegenomen in de verkenningen. Ze bevestigt dat de verkenning zich nog in een vroeg stadium bevindt en benadrukt dat niet alle mogelijkheden die worden onderzocht daadwerkelijk gerealiseerd zullen worden.

1175 Wat betreft de zorgen over zonnepanelen op agrarische grond, verduidelijkt ze dat de gronden langs de snelwegen voornamelijk rijksgronden betreffen en daarom minder geschikt zijn voor woningbouw of landbouw. Ze wijst erop dat zelfs in gevallen waar provinciale gronden betrokken zijn, zoals bij Distriport, deze vanwege hun agrarische status waarschijnlijk niet gebruikt zullen worden voor zonnepanelen vanwege de zonneladder. De gedeputeerde verzekert dat de
1180 zonneladder toegepast wordt op alle potentiële projecten, inclusief die op agrarische grond.

De gedeputeerde legt vervolgens uit dat uitkoop van boeren niet aan de orde is, omdat het voornamelijk om openbare of rijksgronden gaat.

1185 Gedeputeerde Kocken licht toe hoe de provincie lokale participatie en eigendom benadert bij energieprojecten. Ze verwijst naar de principes van het Klimaatakkoord en de Regionale Energiestrategieën (RES) die het streven naar minstens 50% lokaal eigendom ondersteunen. Dit percentage kan verhoogd worden als de lokale capaciteit dit toelaat, met sommige coöperaties die zelfs 100% nastreven. Ze benadrukt dat, hoewel het Didam-arrest beperkingen oplegt aan het
1190 onderhands uitgeven van grond door de overheid aan coöperaties, er toch mogelijkheden zijn om lokale betrokkenheid te bevorderen. Dit gebeurt onder andere via de Leidraad Financiële Participatie, die het gebruik van maatschappelijke tenders met een zwaardere weging voor lokaal eigendom toestaat, waarmee de provincie actief probeert om lokale partijen en burgers te betrekken bij energieprojecten.

1195 De heer **Klein** (CU) vraagt naar de mogelijkheid van ruimere interpretatie van regels ten gunste van energiecoöperaties, gezien hun potentieel grotere maatschappelijke waarde in vergelijking met commerciële bedrijven. Hij refereert aan het Didam-arrest, dat beperkingen oplegt, maar benadrukt ook dat de wet maatschappelijke waarden erkent. De heer Klein vraagt de
1200 gedeputeerde in hoeverre er flexibeler omgegaan kan worden met regelgeving om de maatschappelijke voordelen van energiecoöperaties te bevorderen.

Gedeputeerde **Kocken** beaamt dat lokaal eigenaarschap belangrijk is voor het draagvlak en dat de provincie dit zoveel mogelijk wil stimuleren. Zij erkent echter dat er juridische beperkingen zijn,
1205 zoals die gesteld worden door het Didam-arrest, maar staat open voor andere inzichten die kunnen helpen deze belemmeringen te overwinnen. Ze benadrukt de gemeenschappelijke visie op het bevorderen van lokaal eigenaarschap, ondanks de bestaande juridische kaders.

Gedeputeerde Kocken bevestigt de cijfers over de hectaren grond die onderzocht zijn voor energieopwekking en verduidelijkt dat sommige gronden, zoals het Distriport-gebied, mogelijk
1210 niet geschikt zijn voor zonnepanelen vanwege hun agrarische status.

In reactie op Forum voor Democratie benadrukt de gedeputeerde dat netcongestie een prioriteit is, maar weerlegt de stelling dat dit een reden zou moeten zijn om af te zien van projecten zoals
1215 deze. Ze stelt dat lokale energieopwekking juist kan bijdragen aan het verminderen van netcongestie, hoewel het niet de enige oplossing is, en benadrukt dat het van belang is om verschillende oplossingen te overwegen die zowel netcongestie kunnen verlichten als de energietransitie bevorderen.

1220 Gedeputeerde Kocken legt uit dat er diverse netverzwarringsprojecten gepland staan die de netcongestie in de regio aanzienlijk zullen verminderen. Deze projecten zijn qua timing goed afgestemd op de huidige plannen voor energieopwek langs rijksgronden. Ze benadrukt dat het essentieel is om door te gaan met de energietransitie, gericht op het welzijn van toekomstige generaties en het behoud van een leefbare planeet en provincie. Ze wijst het idee van teruggaan
1225 naar gas als oplossing af en beschrijft dit als kortetermijndenken. De uitdaging ligt in het maken van keuzes over hoe schaarste te verdelen en prioriteiten te stellen. In dit licht beschouwt zij de noodgreep van Utrecht om hybride warmtepompen in te zetten niet als een langetermijnoplossing, maar als een tijdelijke maatregel.

1230 De heer **Van den Berg** (JA21) merkt op dat in de Regionale Energiestrategie (RES) wordt vermeld dat gronden naast infrastructuur vaak agrarisch zijn en het belang van een zorgvuldige afweging, vooral bij het overwegen van zonne-energie. Hoewel agrariërs graag energie willen opwekken, geven ze de voorkeur aan het opwekken ervan op hun eigen terrein. Als dat toch elders wordt overwogen, moet er een gebiedsgericht proces plaatsvinden. Deze zinsnede in RES gaf de heer
1235 Van den Berg de indruk dat het om het gebruik van agrarische gronden zou gaan.

Gedeputeerde **Kocken** herinnert zich dat ze nog een vraag niet had beantwoord over het gebruik van geluidsschermen en dergelijke objecten. Ze legt uit dat de inventarisatie van het gebruik van bestaande infrastructuurobjecten, waaronder geluidsschermen, een onderdeel vormt van de
1240 verkenningsfase. Dit betekent dat ook geleiderails, lichtmasten, kunstwerken en dergelijke allemaal worden overwogen om te kijken naar de mogelijkheden voor energieopwekking.

Gedeputeerde Kocken reageert op de tekst die de heer Van den Berg aanvullend nog heeft laten zien en verduidelijkt dat het punt dat hij aanhaalt een algemene bepaling betreft die de relevantie
1245 en toepasbaarheid van de zonneladder niet aantast. Het gebruik van agrarische gronden in OER-projecten is daarom niet aan de orde. Ze benadrukt dat wat is opgeschreven mogelijk voor de introductie van de zonneladder is en dat deze nu moet worden toegepast. De zorg over agrarische gronden dateert ook van vóór de zonneladder. Ze legt uit dat het conform de zonneladder alleen mogelijk is op agrarische grond onder bepaalde voorwaarden, zoals dubbel
1250 ruimtegebruik, oplossing van netcongestie of het niet op waardevolle agrarische grond plaatsvindt. Dit geldt voor het OER-project. Zo is de aanpak in de hele provincie consistent.

De **voorzitter** constateert dat dit agendapunt voldoende is besproken.

1255 **16 Rondvraag gedeputeerde Kocken (Klimaat en Energie)**

Mevrouw Van den Bogaerde (Volt) stelt voor om gezien de tijd de vragen schriftelijk af te doen. In de rondvraag refereert Volt aan het ROB-advies, waarin voorgesteld wordt om de doelstelling voor CO₂-uitstootreductie in 2030 te verhogen van 49% naar 55% ten opzichte van 1990. Het ROB
1260 heeft op verzoek van de minister een advies opgesteld over hoe het klimaat- en energiebeleid decentraal uitgevoerd kan worden. Het rapport benadrukt de hoop dat de betrokken partijen een gezamenlijke aanpak blijven volgen bij de implementatie van dit beleid. Verder adviseert het ROB in het rapport om de financiering voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid via een brede doeluitkering te regelen, waardoor gemeenten en provincies enkel globaal verantwoording
1265 hoeven af te leggen. Deze methode biedt decentrale overheden meer autonomie binnen de kaders van het Rijk en beperkt de administratieve lasten, terwijl het toch zorgt voor de nodige uitvoeringsmiddelen. Hierover heeft Volt de volgende vragen:

- Wat is de reactie van GS op het ROB-rapport, ook op de zin: "dit geeft decentrale overheden de ruimte om [...] hun eigen keuzes te maken [...]?"
- 1270 • In hoeverre beïnvloedt het rapport de beslissingen over de bekostiging van het klimaat- en energiebeleid van onze provincie?
- Hoe verandert dit rapport de samenwerking met gemeenten, haar partners en de samenleving?
- Onderschrijft GS de conclusies van het ROB-rapport?
- 1275 • Wat doet GS in de lobby naar het Rijk om dit duidelijk te maken?

Gedeputeerde **Kocken** is hiermee akkoord.

- 1280 De heer **Teeuwen** (BBB) brengt in herinnering dat de motie 'Nacht voor de nacht' (183–2023), die op 6 november 2023 tijdens een vergadering van de Provinciale Staten met een ruime meerderheid is aangenomen, tot op heden nog geen verdere terugkoppeling heeft ontvangen. Daarnaast zijn er toenemende klachten van inwoners van Noord-Holland over de rode indicatielichten op hoogspanningsmasten en windmolens. Deze lichten, bedoeld om de veiligheid
- 1285 van het vliegverkeer te waarborgen door de aanwezigheid van hogere constructies aan te geven, worden als storend ervaren. Echter, dankzij technologische ontwikkelingen is het nu mogelijk om deze functie te vervullen zonder de hinderlijke rode lichten. Het Rijk ondersteunt deze innovatie met subsidies, waardoor de kosten niet alleen door de eigenaren van de constructies gedragen hoeven te worden. De fracties van de BBB, het CDA, GroenLinks en D66, als indieners van de
- 1290 motie, hebben de volgende vragen:
- Kan de gedeputeerde de commissie informeren over de status van motie M183–2023, Nacht voor de nacht?
 - Is GS het eens dat de rode lichten op windmolens en hoogspanningsmasten als hinderlijk ervaren kunnen worden voor de omgeving?
 - 1295 • Is GS bereid om zich in te spannen voor wat binnen haar bereik ligt om op een redelijk termijn deze lichten om te laten zetten naar meer modern waarschuwingssysteem zonder gebruik te maken van lichten?
 - Kan GS aangeven op welke termijn er een terugkoppeling naar de commissie Leefomgeving gegeven kan worden met betrekking tot het plan van aanpak, doorlooptijd
 - 1300 et cetera?

- Gedeputeerde **Kocken** bespreekt de voortgang van een motie die in de afrondende fase zit. Deze motie bestaat eigenlijk uit twee delen. Allereerst gaat het om het inventariseren van de mogelijkheden, en dat proces is bijna afgerond. Daarnaast wordt gevraagd of de gemeenten op
- 1305 de hoogte kunnen worden gebracht van en kunnen profiteren van deze mogelijkheden. Nu bevinden ze zich in de fase van het bedenken van de beste aanpak hiervoor. Dit kan worden vergeleken met het veranderen van verlichting thuis, zoals van gloeilampen naar ledlampen gaan en het gebruik van timers of apps. Deze aanpak is niet overal hetzelfde, dus er is niet één uniform systeem dat alles oplost. Daarom vraagt dit proces wat tijd. De motie werd geïnitieerd
- 1310 naar aanleiding van de Nacht voor de Nacht vorig jaar, waar de gedeputeerde aanwezig was en iets hierover mocht zeggen. Ze wil dit jaar weer aanwezig zijn en deze gelegenheid aangrijpen om gemeenten te informeren. Ze zal ook verschillende gemeenten uitnodigen om dit specifieke onderwerp te bespreken: wat kan een gemeente eigenlijk doen? Voor de gemeenten die niet aanwezig kunnen zijn, zal ze de uitnodiging sturen met alle uitleg en suggesties die mogelijk
- 1315 zijn. De gedeputeerde belooft een terugkoppeling te geven, zoals ook gevraagd in de motie.

- Gedeputeerde Kocken benadrukt dat er inderdaad overlast wordt ervaren van rode lampen op hoogspanningsmasten en windmolens, een probleem dat ook door het Rijk is opgemerkt. Het Rijk werkt aan een subsidieprogramma om dit aan te pakken. De provincie heeft ook de ambitie
- 1320 om nog dit jaar met een subsidieprogramma buiten de gebruikelijke uitvoeringsregelingen de eerste verlichting uit te kunnen schakelen. Het blijft echter een uitdaging omdat de lampen gekoppeld moeten worden aan systemen die nog niet voor alle toepassingen beschikbaar zijn.

1325 Deze systemen moeten er wel voor zorgen dat de lampen nog steeds functioneren wanneer het nodig is om bijvoorbeeld vliegtuigen te waarschuwen. Er wordt momenteel onderzoek naar gedaan. Het probleem is erkend en er wordt gewerkt aan een subsidieregeling buiten de gebruikelijke uitvoering om.

De heer **Teeuwen** (BBB) spreekt zijn vertrouwen uit dat het goedkomt op deze manier.

1330

17 Sluiting

1335 De **voorzitter** dankt de commissieleden en de gedeputeerde voor hun inbreng en de belangstellenden voor hun aandacht. De volgende commissievergadering Leefomgeving vindt plaats op donderdag 30 mei 2024.

Schorsing om 23.02 uur.